

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІНЖЕНЕРНИЙ ІНСТИТУТ  
ФАКУЛЬТЕТ БУДІВНИЦТВА ТА ЦИВІЛЬНОЇ ІНЖЕНЕРІЇ  
КАФЕДРА ПРИКЛАДНОЇ ЕКОЛОГІЇ ТА ОХОРОНИ ПРАЦІ

**ЗАТВЕРДЖУЮ**

Декан факультету  
Будівництва та цивільної інженерії

\_\_\_\_\_ Федченко О.І.  
(підпис) (ініціали та прізвище)  
« \_\_\_\_\_ » \_\_\_\_\_ 2019

**ДЕРЖАВНЕ СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ**  
**ВІД НЕЩАСНИХ ВИПАДКІВ ТА ПРОФЕСІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалаврів  
спеціальності 263 Цивільна безпека  
освітньо-професійна програма  
Охорона праці

**Укладач: Троїцька О.О., к.б.н., с.н.с., доцент каф. ПЕОП**

Обговорено та ухвалено  
на засіданні кафедри Прикладної екології та  
охорони праці

Протокол № 17 від "16" 09 2019 р.  
Завідувач кафедри Прикладної екології та  
охорони праці

\_\_\_\_\_ Г.Б. Кожемякін  
(підпис) (ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою  
факультету Будівництва та цивільної  
інженерії

Протокол № \_\_\_\_\_ від " \_\_\_\_\_ " \_\_\_\_\_ 2019 р.  
Голова науково-методичної ради  
факультету Будівництва та цивільної  
інженерії

\_\_\_\_\_ І.А. Арутюнян  
(підпис) (ініціали, прізвище)

2019 рік

## 1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань <u>26 Цивільна безпека</u>	За вибором	
Розділів – 3	Спеціальність <u>263 Цивільна безпека</u>	Цикл дисциплін професійної підготовки	
Загальна кількість годин – 150		<b>Рік підготовки:</b>	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4...5	Освітньо-професійна програма <u>Охорона праці</u>	2 -й	2 -й
		<b>Лекції</b>	
		28 год.	8 год.
		<b>Практичні</b>	
		28 год.	8 год.
	Рівень вищої освіти: <u>бакалаврський</u>	<b>Самостійна робота</b>	
		94 год.	134 год.
		<b>Вид підсумкового контролю:</b> екзамен	

## 2. Мета та завдання навчальної дисципліни

**Метою** викладання навчальної дисципліни «Державне соціальне страхування від нещасних випадків та професійних захворювань» є ознайомлення майбутніх фахівців, з охорони праці, з організаційною структурою, правовими основами і економічним механізмом загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності або загибель працівника.

Основними **завданнями** вивчення навчальної дисципліни є формування знань щодо сутності й принципів організації державного соціального страхування від нещасних випадків в Україні; умов страхування на випадок утрати працездатності від нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання; правам та обов'язкам Фонду соціального страхування від нещасного випадку, застрахованого і роботодавця як страховика та ін.; опанування навичок самостійного вирішування певних практичних питань з державного соціального страхування від нещасних випадків.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

**знати:**

- законодавче та нормативно - правове забезпечення державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві;
- завдання та принципи державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві;
- повноваження Фонду соціального страхування від нещасного випадку;
- порядок роботи страхових експертів;
- засади відшкодування шкоди заподіяної застрахованому у разі ушкодження його здоров'я;
- визначення розміру страхових тарифів підприємств в залежності від класу їх ризику та стану охорони праці.

**вміти:**

- застосовувати відповідну термінологію;
- орієнтуватися в сучасній правовій та методичній літературі з питань державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві;
- застосовувати на практиці законодавчу та нормативно-правову базу соціального страхування від нещасного випадку на виробництві;
- розраховувати види та розміри компенсацій потерпілим;
- визначати страхові внески підприємств і організацій в залежності від їх класу професійного ризику та стану охорони праці.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **компетентностей**:

- здатність діяти соціально відповідально та свідомо на засадах патріотизму і державності;
- здатність приймати оперативні, обґрунтовані рішення відповідно до обстановки, що склалася;
- здатність до адаптації та дії в нестандартній ситуації;
- визначеність і наполегливість щодо вирішення поставлених завдань і взятих обов'язків;
- здатність до використання знань у професійній діяльності;
- здатність працювати в команді;
- здатність діяти на основі етичних та моральних міркувань (мотивів);
- знання та розуміння: функцій держави, форм реалізації цих функцій; правових основ цивільної безпеки, охорони праці; основних принципів дотримання цивільної безпеки;
- обирати та застосовувати методи визначення та контролю фактичних рівнів негативного впливу на людину і довкілля, а також робіт підвищеної небезпеки;
- здатність обґрунтовувати необхідність та розробляти заходи, спрямовані на запобігання виникненню нещасних випадків, забезпечення захисту працівників від них та виробничих небезпек, а також створення умов для забезпечення сталого функціонування суб'єктів господарювання;

- здатність обґрунтовано обирати та застосовувати методи й засоби спрямовані на припинення дії небезпечних чинників, що виникають у разі аварії, надзвичайної ситуації і збереження здоров'я людей і довкілля від небезпек;

- готовність до застосовування та експлуатації технічних систем захисту, засобів індивідуального та колективного захисту людини від негативного впливу однієї або кількох видів небезпеки, дії небезпечних і шкідливих виробничих чинників;

- здатність визначення розміру страхових тарифів підприємств в залежності від класу їх ризику та стану охорони праці;

- здатність до організації щодо експлуатації техніки, устаткування, спорядження та засобів автоматики у сфері професійної діяльності;

- здатність розраховувати страхові виплати при нещасних випадках на виробництві та в побуті, професійних захворюваннях та аваріях на виробництві;

- здатність здійснювати розробки рекомендацій по підвищенню безпечної роботи працівників на основі аналізу нещасних випадків та професійних захворювань;

- здатність відтворювати методи і процедури, основні поняття, правила, розуміти і інтерпретувати вивчене та шляхом самостійного навчання опановувати знання.

### **Міждисциплінарні зв'язки.**

За освітньо-професійною програмою «Охорона праці» навчальна дисципліна пов'язана з такими курсами як «Безпека життєдіяльності та охорона праці», «Ергономіка», «Гігієнічне нормування умов праці та стану довкілля», «Психологія праці та її безпека», «Розслідування нещасних випадків на виробництві», «Профілактика виробничого травматизму і професійних захворювань», «Виробнича санітарія» тощо.

## **3. Програма навчальної дисципліни**

### ***Розділ 1. Основи загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасних випадків (ЗДССНВ)***

#### ***Тема 1. Історія та загальні поняття ЗДССНВ.***

Історія створення і розвитку соціального страхування. Поняття та необхідність загальнообов'язкового державного соціального страхування. Головні принципи загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві. Об'єкти ЗДССНВ. Суб'єкти загальнообов'язкового державного соціального страхування. Особи, які підлягають ЗДССНВ. Права та обов'язки суб'єктів

загальнообов'язкового державного соціального страхування. Відповідальність суб'єктів ЗДССНВ.

*Тема 2 Страхувий випадок та страхувий ризик.*

Поняття страхувий випадок. Класифікація страхувих випадків. Поняття страхувий ризик. Поняття «професійний ризик виробництва». Розмір страхувого внеску в залежності від класу професійного ризику виробництва, до якого належить підприємство.

## ***Розділ 2. Розслідування та облік нещасних випадків та професійних захворювань на виробництві***

*Тема 3. Розслідування нещасних випадків та професійних захворювань на виробництві.*

Поняття «нещасний випадок на виробництві» та «професійне захворювання». Перелік обставин, за яких настає страхувий випадок. Порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві. Склад комісії з розслідування. Процедура розслідування нещасних випадків.

*Тема 4. Спеціальне розслідування та облік нещасних випадків та професійних захворювань на виробництві.*

Порядок спеціального спеціального розслідування нещасного випадку. Склад спеціальної комісії. Обов'язки спеціальної комісії з розслідування нещасних випадків. Облік виробничого травматизму. Відповідальність за несвоєчасне інформування про нещасний випадок на виробництві.

## ***Розділ 3. Державне регулювання загальнообов'язкового соціального страхування від нещасних випадків***

*Тема 5. Діяльність Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійного захворювання.*

Обов'язки Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійного захворювання. Керівництво Фонду. Система фінансування та джерела коштів Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійного захворювання. Звітність Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійного захворювання. Профілактика нещасних випадків на виробництві та професійного захворювання.

*Тема 6. Страхуві виплати. Відшкодування моральної шкоди.*

Страхуві виплати, які здійснюються Фондом соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійного захворювання. Порядок визначення розміру страхувих виплат. Відмова у страхувих виплатах і наданні соціальних послуг. Припинення страхувих виплат і надання соціальних послуг. Порядок і строки проведення страхувих виплат. Поняття «моральна шкода». Випадки які не підлягають задоволенню вимоги про відшкодування моральної шкоди, завданої внаслідок нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання за рахунок Фонду.

#### 4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	пр.	сам. роб.		л	пр.	сам. роб.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
<b>Розділ 1. Основи загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасних випадків (ЗДССНВ)</b>								
Тема 1. Історія та загальні поняття ЗДССНВ	24	4,5	4,5	15	25,3	1,3	2	22
Тема 2. Страховий випадок та страховий ризик	24,5	4,5	5	15	23,3	1,3	-	22
Разом за розділом 1	48,5	9	9,5	30	48,6	2,6	2	44
<b>Розділ 2. Розслідування та облік нещасних випадків та професійних захворювань на виробництві</b>								
Тема 3. Розслідування нещасних випадків та професійних захворювань на виробництві	25,5	5	4,5	16	26,5	1,5	2	23
Тема 4. Спеціальне розслідування та облік нещасних випадків та професійних захворювань на виробництві	25	4,5	4,5	16	24,3	1,3	-	23
Разом за розділом 2	50,5	9,5	9	32	50,8	2,8	2	46
<b>Розділ 3. Державне регулювання загальнообов'язкового соціального страхування від нещасних випадків</b>								
Тема 5. Діяльність Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійного захворювання	25	4,5	4,5	16	25,3	1,3	2	22
Тема 6. Страхові виплати. Відшкодування моральної шкоди	26	5	5	16	25,3	1,3	2	22
Разом за розділом 3	51	9,5	9,5	32	50,6	2,6	4	44
<b>Усього годин</b>	<b>150</b>	<b>28</b>	<b>28</b>	<b>94</b>	<b>150</b>	<b>8</b>	<b>8</b>	<b>134</b>

## 5. Теми лекційних занять

№ теми з/прогр.	Назва теми	Кількість годин	
		д.ф.	з.ф.
1	2	3	4
1	Історія та загальні поняття ЗДССНВ	4,5	1,3
2	Страховий випадок та страховий ризик	4,5	1,3
3	Розслідування нещасних випадків та професійних захворювань на виробництві	5	1,5
4	Спеціальне розслідування та облік нещасних випадків та професійних захворювань на виробництві	4,5	1,3
5	Діяльність Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійного захворювання	4,5	1,3
6	Страхові виплати. Відшкодування моральної шкоди	5	1,3
<b>Разом</b>		<b>28</b>	<b>8</b>

## 6. Теми практичних занять

№ теми з/прогр.	Назва теми	Кількість годин	
		д.ф.	з.ф.
1	2	3	4
1	Аналіз виробничого травматизму	4,5	2
2	Подання про порушення законодавства про охорону праці та соціального страхування від нещасного випадку на виробництві	5	-
4	Аналіз витрат підприємства внаслідок нещасних випадків та професійних захворювань	4,5	2
4	Відшкодування витрат, пов'язаних з втратою працездатності від нещасного випадку, Фондом соціального страхування	4,5	-
5	Відшкодування Фондом соціального страхування витрат, пов'язаних зі смертю від нещасного випадку	4,5	2
6	Порядок призначення, перерахування та проведення страхових виплат Фондом соціального страхування від нещасних випадків	5	2
<b>Разом</b>		<b>28</b>	<b>8</b>

## Теми лабораторних занять

(робочим навчальним планом не передбачені)

## 7. Самостійна робота

№ теми з/прогр.	Назва теми	Кількість годин	
		д.ф.	з.ф.
1	2	3	4
1	Страховання від нещасного випадку на виробництві та від професійного захворювання його сутність та значення	12	16
2	Основні принципи страхування від нещасного випадку на виробництві та від професійного захворювання	11	17
3	Зарубіжний досвід організації соціального страхування від нещасних випадків на виробництві: можливості застосування в Україні	12	17
4	Система фінансування та джерела коштів Фонду соціального страхування	11	17
5	Гарантії забезпечення прав застрахованим у страхуванні від нещасного випадку на виробництві та від професійного захворювання	12	16
6	Відшкодування моральної шкоди працівникам, які потерпіли на виробництві від нещасного випадку або професійного захворювання, за рахунок ФСС	12	17
7	Види соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та їх характеристика	12	17
8	Фінансування страхових виплат, соціальних послуг та профілактичних заходів при страхуванні від нещасного випадку на виробництві та від професійного захворювання	12	17
<b>Разом</b>		<b>94</b>	<b>134</b>

### Індивідуальне завдання

(робочим навчальним планом не передбачені)

## 8. Види контролю і система накопичення балів

Поточний контроль знань			Підсумковий контроль		Сума
Контроль 1	Контроль 2	Контроль 3	Індивідуальне завдання	Екзамен	
Розділ 1	Розділ 2	Розділ 3	-	40	100
20	20	20			



№	Вид контрольного заходу	Кількість контрольних заходів	Кількість балів за 1 захід	Усього балів
1	Підготовка та захист практичної роботи	6	3	18
2	Контрольне тестування за результатами вивчення матеріалу Розділу 1	1	10	10
3	Контрольне тестування за результатами вивчення матеріалу Розділу 2	1	10	10
4	On-line тестування в системі Moodle	1	10	10
5	Контрольне тестування за результатами вивчення матеріалу Розділу 3	1	12	12
6	Екзамен. Контрольне тестування за результатами вивчення матеріалу Розділів 1, 2, 3, 4	1	40	40
	Усього	<b>11</b>		<b>100</b>

### Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

## 9. Рекомендована література

### Основна

1. Мнухіна Н.О. Розслідування, облік і аналіз нещасних випадків, професійних захворювань та аварій : навч.-метод. посіб. для студентів напряму 6.170202 «Охорона праці». Запоріжжя : ЗДІА, 2016. 235 с.
2. Румянцев В. Р., Кутузова І. О. Профілактика виробничого травматизму та професійних захворювань : метод. вказівки до практичних занять та самостійної роботи для студ. ЗДІА напряму 6.170202 "Охорона праці". Запоріжжя : ЗДІА, 2015. 62 с.
3. Румянцев В. Р., Кутузова І. О. Профілактика виробничого травматизму та професійних захворювань : навч. посібник для студ. ЗДІА напряму 6.170202 "Охорона праці" : навч. посіб. Запоріжжя : ЗДІА, 2015. 132 с.
4. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань : Закон України № 1105-ХІІ від 23.09.1999. Все про бухгалтерський облік. 2003. № 35. С. 51-68.
5. Банях В. Механізм соціального страхування населення. Видання Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка. Серія «Економіка». 2007. № 94–95. С. 60–63.
6. Дрозд І. Втрати держави внаслідок виробничого травматизму зі смертельними наслідками. Україна: аспекти праці. 2006. № 5. С. 3–8.
7. Левін П. Удосконалення соціального страхування від нещасних випадків – умова збереження трудового потенціалу. Україна: аспекти праці. 2006. № 2. С. 21–27.

### Додаткова

1. Демченко О. Проблеми страхування від нещасних випадків. Соціальний захист. 2002. № 3. С.25–27.
2. Приймак І., Клевець Ю. Проблеми функціонування системи страхування від нещасних випадків в Україні. Формування ринкової економіки в Україні : зб. наук. праць / за ред. кол.: С.М.Панчишин (відп. ред.). Львів : ЛНУ ім. І.Франка, 2010. Вип. 21. С. 55-67.
3. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці : навч. посіб. для вчз. Київ : Центр навч. літ., 2005. 358 с.
4. Білик М. Соціальний захист найманих працівників і напрями його поліпшення. Україна: аспекти праці. 1998. № 4. С. 25–28.
5. Внукова Н.М., Кузьминчук Н. В. Соціальне страхування : навч. посіб. Київ : Кондор, 2009. 348 с.
6. Івах Р. М., Бедрій Я. І., Білінський Б. О., Козяр М. М. Основи охорони праці : навч. посібник для вчз : [рек. М-вом освіти і науки України] / ред. Р. М. Івах. 4-те вид., перероб. і доп. Київ : Кондор, 2012. 554 с.

7. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням: Закон України 2240-III від 18.01.2001. Все про бухгалтерський облік. 2009. № 35. С. 4–20.

8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці : Закон України. Відомості Верховної Ради. 2015. № 11. С. 75.

### **Інформаційні ресурси:**

1. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування [Електронний ресурс] : URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/16/9880> (дата звернення : 13.10 2019).

2. Про внесення змін до розділу VIII "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" щодо зменшення навантаження на фонд оплати праці [Електронний ресурс] : URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/219-19/paran29#n29> (дата звернення : 13.10 2019).

3. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс] : офіційні сайти URL : <http://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення : 21.09 2019).

4. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)» URL : <http://www.nau.ua> (дата звернення: 30.08.2019).

5. База українського законодавства в Інтернет [Електронний ресурс] : офіційні сайти URL : <http://www.lawukraine.com> (дата звернення : 18.09 2019).

6. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс] : офіційні сайти URL : <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення : 13.10 2019).

Погоджено  
з навчальним відділом

\_\_\_\_\_

«\_\_\_\_\_» \_\_\_\_\_